

Volentics Anna (1948–2009)

Dr. Volentics Anna tanszékvezető főiskolai tanártól, a neveléstudomány kandidátusától búcsúzunk, akit az elmúlt év utolsó napján veszítettünk el. Emlékezünk szakmai élet-útjára, munkásságára, emberségére. A Pszichopedagógiai Tanszéknek több mint három évtizedig elkötelezett munkatársa, több mint negyedszázadig hiteles vezetője volt. Neve egyé vált a pszichopedagógiával, oktatóként, tanszékvezetőként generációkat tanított emberségre, szakmai elhivatottságra. Életével elkötelezetten szolgálta az elesettek, a perifériára szorultak ügyét. Nehéz és küzdelmes pálya volt az övé, aki saját életével is példázta azt, amit hirdetett: segíteni azoknak, akiknek a sors valami rosszat adott.

Pályáját 1970-ben utógondozóként kezdte, majd nyolc év után a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Pszichopedagógiai tanszékén folytatta, 1978–82-ig tanársegédként, 1982–95-ig adjunktusként, 1996–2003-ig docensként, majd 2003-tól főiskolai tanárként. Tanszékvezetői megbízását 1983. szeptember 1-jén kapta, s egészen haláláig vezette a Pszichopedagógiai Tanszékot, megbízások, majd pályázatok útján elnyerve kinevezését. A tanszékot megalakulásától kezdve, 1975–1980-ig Murányi-Kovács Endréné vezette, akit Anna szeretve tisztelt haláláig. Őt követte a tanszék vezetőjeként két évre B. Acél Anna dr., ezt követően már folyamatosan Anna vezette a tanszékot. A főiskolán kezdetben az „Ismeretek a pszichopedagógia köréből” tárgyat tanította, majd a „Nevelőotthoni nevelés” és az „Inadaptált gyermekek pedagógiája” témaköreit kutatta és oktatta. 1982-ben bekapcsolódott a gyógypedagógiai nemzetközi összehasonlító szótár készítésének munkálataiba, valamint kidolgozta a nevelőotthoni életmód vizsgálatára irányuló kutatási tervet, melyet az azt követő három évben az OPI gyermek- és ifjúságvédelmi módszertani osztályával közösen valósítottak meg.

Ezekről a kezdeti időkről így emlékezik közvetlen munkatársa, B. Acél Anna dr.:

„Engem is nagyon megérintett Anna halála, mi a tanszék kezdeti éveiben voltunk együtt.

Volt olyan év, amikor Zsuzsa néni mellett gyakorlatilag ketten voltunk a „tanszék”. Egy kicsit hályogkovács-szerűen keresgettük a tanszék helyét, azt, hogy mire is lehet szüksége a gyerekvédelemnek, és mire a hallgatóknak. Most a sok emlékből az jutott eszembe, amikor vidéken tartottunk előadást. (Csak hozzátenném, hogy azokban az években a vidéki otthonok rendszeresen hívták a tanszékot, ennek köszönhetően mi szinte mindegyik otthonot, az ott dolgozókat ismertük.) Ez az előadás valamelyik

megyeszékbelyen, talán Kecskeméten volt, egy nagy teremben, sok hallgatóval, a kis otthonok melegsége nélkül. Anna ötlete volt, hogy ne hagyományosan, felosztva a témát, egymás után beszéljünk, hanem együtt. Fantasztikus volt már a készülés is, Anna pontos agya osztotta fel a témákat, az időtartamokat. Végül is azt hiszem nemcsak mi élveztük, hanem a hallgatóink is, de az biztos, hogy mi nagyon. Anna a maga sokkal zártabb személyiségével fantasztikusan tudott kötődni a hallgatókhoz, különösen azokhoz, akik nebezített sorsúak voltak, vagy valamilyen problémával megkeresték. Kíméletlen őszinteségét azért is lehetett elfogadni, mert magával szemben is az volt.”

Anna elsősorban gyermekvédelemmel, reszocializációs gondozással, viselkedészarok korrekciójával, halmozottan hátrányos helyzetű tanulók speciális oktatásával és nevelésével foglalkozott. 1986-ban megírta az „Ismeretek a pszichopedagógia köréből” jegyzetet, s társszerkesztővel összeállította a „Nevelőotthoni nevelés I.” tárgyú szöveggyűjteményt. Ugyanebben az évben bekapcsolódott a Belügyminisztérium kriminálpedagógiai és kriminálpszichológiai munkaközössége tudományos kutatócsoportjának munkájába, ahol az általános iskolai tanulmányaikat befejezett, munkásszállókon elhelyezett állami gondozott fiatalok helyzetét vizsgálta.

1987-ben a Művelődési Minisztérium pályázati támogatásával a komplex fejlesztés metodikájának kialakítására indított be modell-kísérletet nevelési tanácsadókkal és önálló pszichopedagógusi munkakört kialakító általános iskolákkal. Kidolgozta a probléma-profil módszert az intézeti és a reszocializációs gondozás területére. 1989-ben a zárt jellegű intézetek oktatásának megreformálására készített kutatási tervét az MTA Kriminológiai Társasága, majd a Népjelölti Minisztérium család-, gyermek-, és ifjúságpolitikai főosztálya támogatta.

1988-ban a főiskola akkori főigazgatója, Gordosné dr. Szabó Anna arra kérte a tanzségeket, hogy készítsék el mind a gyógypedagógus, mind a szociális szervező szakembertípusok pályatükreit. Volentics Anna a pszichopedagógus, a szociálpedagógus és a gyermekvédelmi szociális szervező pályatükreit dolgozta ki a tőle megszokott alaposággal. Ezek a pályatükrök a későbbi képzési tervekre is messzemenően kihatnak (Gordosné 2000). Anna elkészítette a várható változásoknak megfelelően a pszichopedagógus-képzés módosított tantervi irányelveit is. Igyekezett mindig figyelembe venni a szak érdekeit, megtartva annak értékeit, módosítva tartalmait a társadalmi és szakmai változások sokszor igen nehéz helyzeteiben is.

Az 1990-es években a gyógypedagógia öndefiniálásának új kihívásaival nézett szembe (Gordosné 2000)¹. A *Pedagógiai Lexikon* szókészletének összeállításában Anna is részt vett a pszichopedagógia témaköreivel.

Nemcsak elkötelezett munkája, hanem újító ötletei is említésre méltóak. Erdélyi Andrea írja emlékező soraiban: „2001–2007-ig dolgoztam német vendégtanárként a főiskolán. Ebben az időben, mikor Anna főigazgató volt, körbeküldött egyszer egy javaslatot, hogyan értékelhetnék a szakdolgozatokat gyorsan, hatékonyan, nyilvános kritériumok szerint. Annyira tetszett nekem, hogy ezt németre lefordítottam és a visszatérésem után Németországban, az oldenburgi egyetemen továbbra is használtam. Az itteni kollégáimnak annyira tetszett, hogy most már egyre többen köztük is használják. Így Anna rendszere itt külföldön tovább fog élni.”

1993-ban az MKM közoktatásfejlesztési alap támogatásával a kategorizáló diagnosztika túllépését szolgáló „Probléma-profil” módszerének kipróbálására indított be modell-kísérletet, mind az intézeti, mind a területi reszocializációs gondozás terén.

¹ Gordosné dr. Szabó Anna: *A magyar gyógypedagógusképzés története*. ELTE BGGYFK, Budapest, 2000.

Ugyanezen évben az Országos Köznevelési és Szolgáltató Iroda felkérésére elkészítette a továbbképzési, átképzési célokat szolgáló „Gyermekevédelmi alapismeretek” című jegyzetet, valamint társszerkesztővel összeállította a nyugat-európai változásokat bemutató „Nevelőotthoni nevelés II.” tárgyú szöveggyűjteményt. Tanulmányt készített a politikai rendszerváltások gyermekevédelemre gyakorolt közvetlen hatásáról. 1994–1995-ben elkészítette a „Gyermekevédelem és reszocializáció” tárgyú kandidátusi értekezését, melyet a Nemzeti Tankönyvkiadó 1996-ban, majd 1999-ben könyv formában megjelentetett.

Anna szakmai munkássága alapvetően a pszichopedagógia és a gyermekevédelem fejlesztését szolgálta. Kiemelten foglalkozott az antiszociális fiatalok reszocializációjával, a pszichotikus, a szenvedélybeteg gyermekek, fiatalok, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók terápiájával, gyógyító-nevelésével. Kutatásainak alapvető célja a javító- és nevelőintézetekben folyó reszocializációs gondozás adekvátabb formáinak és módszereinek kidolgozása volt. Véleménye szerint a magyarországi gyermekevédelem bentlakásos hálózata akkori formájában végső soron a felnőttek büntetés-végrehajtási intézeteihez hasonlított. Hiányoztak azok az intézetek, intézkedési formák, melyek az alternatív büntetések megvalósításának színterei lehetnének. Anna szemléletét alapvetően az ENSZ Gyermeki Jogok Konvenciójának és a Nyugat-Európában kialakult jóléti (gyermekközpontú) gyermekevédelem filozófiája befolyásolta. Kapcsolódó művei alapvető jelentőségűek a magyarországi gyermekevédelem történetében. Tagja volt az MTA Pedagógiai Bizottsága Gyógypedagógiai Albizottságának, az MTA Kriminológiai Társaságának, a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének. A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének elismert tagja volt, részt vett az 1989-ben megalakult reformbizottság munkájában is. A reformbizottság egy témagyűjteményt állított össze, mellyel a szakmai mellett érdekképviseleti területre is kiterjesztette az egyesület a tevékenységét. (Gordosné 2000)

Főiskolai munkáján túl Anna rendszeresen oktatott szakmai továbbképzéseken az ország szinte minden megyéjében. Széleskörű társadalmi munkásságot is folytatott. A Főváros Közbiztonságáért Közalapítvány ellenőrző bizottságának tagjaként 3 éven át tevékenykedett. A Szociális és Rehabilitációs Alapítvány kuratóriumi elnöki tisztét is betöltötte.

1999-ben az Oktatási Minisztérium és a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottsága elfogadta a „Pedagógusok speciális tudástartalmainak vizsgálata” témájú kutatási programot, melynek keretében mintegy 1000 pedagógustól nyert adatokat arról, hogy mit tanultak a speciális szükségletű tanulókról, s milyen további ismeretekre lenne szükségük. 2000-ben a K + F kutatási pályázaton nyert lehetőséget a „Tünetleltár a pedagógusok által nehezen kezelhetőnek ítélt viselkedés- és teljesítményzavarokról” tárgyú kutatási program megvalósítására.

Fontosabb oktatott tárgyai a közelmúltból: szociálpedagógia, kriminálpedagógia, pszichopedagógiai alapismeretek, szociális képességfejlesztés, esetkezelési technikák. Az oktatói feladatok mellett természetesen folytatott sok egyéb, a hallgatókat segítő tevékenységet is, így például szakdolgozatok vezetése, demonstrátori munka irányítása, konzultációk.

2001–2002 között megbízott stratégiai főigazgató-helyettes, majd 2002 aug. 1–2005 jún. 30-ig stratégiai főigazgató-helyettesként is tevékenykedett.

Tudományos fokozattal rendelkező oktatóként részt vett az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának munkájában, valamint a Miskolci Egyetem Jogi Karának Doktori Iskolájában vizsgálattóként. Ez utóbbi alkalmakkor a gyermekevédelem és a kriminológia

összefüggéseinek értéséről való meggyőződés volt a feladata. Részt vett a főiskola miskolci egyetemre kihelyezett képzésének előkészítésében és megvalósításában. Ezekről az időkről vall emlékezésében dr. Dobos László: „Első találkozásunkra a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületében a Pszichopedagógiai Szakosztály vezetésében – emlékszem. A Szakosztály elnökeként igen lelkes, aktív, a szakmáért tenni akaró társra találtam Benned! Együtt alakítottuk, pontosítottuk, szükség esetén fogadtattuk el a pszichopedagógia szak, a pszichopedagógia szemléletet és gyakorlatot a szakmai közvéleményben és a mindennapok pedagógiájában, a gyermekotthoni nevelés gyakorlatában. Sok-sok szakmai és emberi küzdelem, harc és meggyőző munka közös részesei voltunk. A Szakosztály értékét sikerült megtöltenünk szakmai pezsgéssel, étellel. Sikerült a szakma ismert és elismert elméleti és gyakorlati művelőit egy asztal köré gyűjteni és egy alkotó szakmai műhelymunkát kialakítanunk, mely egyrészt több szakmai publikációban (GYOSZE), másrészt a mindennapok munkájában érezte a pszichopedagógia tanításait! A kicsit fájó és nehéz emlékek után szeretném egy nagyon szép, talán egyik legeredményesebb és leghálásabb együttműködésünket megemlíteni, nevezetesen az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Miskolci Egyetemre kihelyezett tagozatának előkészítését, gyakorlati megvalósítását a 2002–2003-as években. Sok-sok előkészítő megbeszélés, egyeztetés, vita után megszületett az együttműködési megállapodás a két felsőoktatási intézmény között, melynek eredményeként a 2003. év szeptemberében ünnepélyes keretek között megnyitottad a Miskolci Egyetemre kihelyezett tanulásban akadályozottak pedagógiája és pszichopedagógus hallgatók előtt a 2003/2004. tanévet, mint egy szakmai történelmi tény a két intézmény életében és a 132 fő hallgató esetében. A jó gondolat gyümölcsöző gyakorlatot teremtett, hisz az eltelt több mint öt év alatt 478 hallgató végzett Miskolcon s kapott gyógypedagógus diplomát. Feléd is irányultak, irányulnak azok a köszönetek, melyeket a hálás hallgatók tettek a Képzés létrehozói felé. Nem tudják kifejezni közvetlenül hálájukat azok a szülők és a több száz fogyatékkal élő gyermekek, akik Miskolc városában és a megyében szaktanárokat kaptak, s így fejlődésük hatékonyabbá vált, mely jövő életminőségük feltétele! Köszönik és köszönjük Neked, hogy ha rövid ideig is, de működhetett gyógypedagógus-képzés a Miskolci Egyetemen!”

Az első évnnyitón Anna is beszédet mondott, írja Domszky András.

„A képzés feladatait (erény példaként) ott is saját hitvallását követve fogalmazta meg: A képzés legfőbb célja az emberi méltóságért folytatott küzdelem, hogy minél kevesebb boldogtalan ember éljen a földön. A gyógypedagógus eredményre vezető személyes tulajdonságai közül az empátiát, a toleranciát és a kudarctűrő képességet emelte ki. Legfontosabb gyógypedagógus-erényként az alázatot jelölte meg, amellyel úgy fordul a sérült gyermekhez, hogy az ne érezze lealacsonyítónak és megsemmisítőnek azt.”

Több szakmai szervezet elismerő oklevelét, kitüntetését is megkapta. Szerénysége nem engedte, hogy mindegyik kitüntetését felsorolja. Fontosabb elismerései: MAGYE oklevél, “György Júlia” Emlékérem. 2000-ben Kiss Árpád-díjat kapott.

Éveken keresztül kapcsolatot tartott néhány külföldi felsőoktatási intézménnyel, a FICE (Nevelőközösségek Nemzetközi Szervezete) révén pedig rendszeres kapcsolatban állt a szervezet 22 tagországának szakembereivel. A FICE magyarországi egyesületének alapító tagja, szakmai és gyermek kiadványainak 10 éven át felelős szerkesztője volt. 2000-től e területen alapító főszerkesztőként segítette a szerkesztőbizottság munkáját.

„Mélységes szomorúsággal és döbbenettel fogadtam, hogy Anna elment – írja Csévi Zsóka és Csévi Károly. Nagyon szerettem, nagyon becsültem, nagyon tiszteltem! Kivételes

megtiszteltetésnek tartom, hogy oly sok éven át együtt dolgozhattunk a FICE kiadványain, és az utolsó munkánkon a Leonárdón. Nagyon jó volt vele dolgozni, fészavakból értettük egymást, imádtam a precizitását, megbízhatóságát, szakértelmét, a feladat iránti alázatát, a szerénységét, a pozitív hozzáállását. Öröm volt, és érdemes volt neki dolgozni, mert annyira értékelte, ha valami szép és tökéletes lett. Hosszú pályafutásom alatt a munka örömét szinte egyedül Tőle kaptam meg.” A FICE Magyarországi Egyesülete így emlékezik: „Dr. Volentics Anna halálával óriási veszteség érte a magyar gyermekvédelmet, ezen belül is a FICE Magyarországi Egyesületét. Elvesztettük szakmai kiadványaink: a „Gyermek és Ifjúságvédelem”, és a „Gyermekvédelem-nevelőközösségek” alapító főszerkesztőjét, és a „Mi Magazin” megalkotóját. Anna! Köszönjük neked a sok-sok segítséget, melyet egyesületünknek nyújtottál!” (Blumenfeldné dr. Mikola Júlia, mint a FICE Magyarországi Egyesülete elnöke.)

2004-ben tanszéke bekapcsolódott egy Leonardo da Vinci-programba, melynek keretében négy ország (Bulgária, Hollandia, Románia, Magyarország) gyermekvédelmi vezetőinek továbbképzése valósult meg, s a nemzetközi tréning tapasztalatait kellett minden országnak a hazai viszonyokra adaptálni, s a nemzeti tréningeket beindítani. E projekt 2006–2008 között valósult meg az adott országok egy-egy egyetemének és FICE tagszervezeteinek együttműködésében. Magyarországot e programban az ELTE BGGYFK Pszichopedagógiai és Társadalomtudományi Tanszékei, valamint a FICE magyarországi egyesülete képviselte. Az ELTE részéről a projektfelelősi feladatokat Anna látta el.

Felsorolhatatlan, mennyi írás, tervzet, szakmai program, fejlesztés és módszer, kutatás, pályázat, együttműködés született az évek alatt Anna szellemi termékeiként. Több szakmai szervezet kitüntetésével rendelkezett, de még mi, közvetlen munkatársai sem igazán tudtunk ezekről, Anna annyira szerény volt, a maga érdemeit sohasem hangoztatta. Hivalkodás, magamutogatás nélkül, olyan természetességgel tette a dolgát, alkotott, küzdött, hogy az egyszerre volt természetes, magától értetődő és csodálatra méltó.

Munkatársai, kollégái, tanítványai nevében szeretnék szólni. Azért, hogy kifejezessük, mit is jelentett Anna élete és munkássága a számunkra, és mit is köszönhetünk neki, miért szeretjük, tiszteljük, miben nyújt példát, ad hitet, útmutatást számunkra. Kéremre nagyon sokan osztották meg velem gondolataikat, érzéseiket, melyeknek most csupán töredékét tudom közvetíteni.

„Mindent neki köszönhetek” – mondja volt kollégája, Heislerné Dobos Éva. Anna mindig azt tartotta, egy oktató guru lebet, aki odacsódití híveit maga mellé, aki szellemi táplálékot ad nekik, vagy pedig szakember, mesterember, aki tudja és teszi a dolgát a szakma szabályai szerint. Mindig is tudtuk, éreztük, átéljük, hogy Anna guru volt. Óriási elbivatottság és tenni, segíteni akarás munkált benne. Mindig segíteni azoknak, akik magukon nebezen tudnak. Önmagát nem kímélve, a magának okozott örömeiről lemondva igyekezett másokat megörvendeztetni, boldognak látni, ezért önzetlenül, önfeláldozó módon csak adni akart, és adott, hibetetlen következetességgel, munkabírással.”

Dr. Gerevich József így vall Annáról: „Ha valamit csinált, azt nem tudta félkézszel csinálni. Hibetetlen maximalizmus volt benne, a mai időkben ilyesmit már nem látni. A PhD védésén olyan sokan voltak, hogy nem lebetett a terembe beférni, 100%-os volt az értékelés. Külön nagyon nagyra értékeltem, hogy örökbe fogadott egy hátrányos helyzetű fiút, aki egész élete legnagyobb kihívása lett és aki mellett még akkor is kitarított, amikor más már erre nem lett volna képes. Meggyőződése, hogy életkedve elvesztése és a fiú tragikus halála összefügg egymással.”

Rózsáné Czигány Enikő, aki hosszú éveken át volt tanszéki közvetlen munkatársa, így gondol vissza Annára: „32 évvel ezelőtt pszichopedagógus hallgatóként vártuk, hogy új tárgyunk oktatóját megismerjük. Az ajtóban megjelent egy törékeny, csinos fiatal nő, kezében spirálfüzetet tartva. A tanári asztalhoz ült, és ebből tudtuk, hogy ő a Pszichopedagógiai Tanszék új oktatója, Volentics Anna. Közvetlen, de mégis távolságtartó viselkedése, felkészültsége, következetessége mindannyiunk szimpátiáját elnyerte. 29 évi közös munka alapján megtapasztalhattam, hogy szakmai és egyéb irányú segítő-készsége, őszinte nyitottsága mindenkinek szólt. Józan gondolkodása azonban nem tűrte a bő lére eresztett, tudományoskodó mellébeszélést. Elvárta a rendet, a pontosságot, nem tűrte a feladatok alóli kibúvást. A szak alapítóját követően a szak fejlődése, az ő tanszékevezetése alatt megélt képzési reformok – a pszichopedagógiát illetően – mind-mind az ő nevéhez köthetők. Hosszú évekig a pszichopedagógia szakos hallgatók igen nagy létszámban tanultak a főiskolán, de mindig kevés oktatóval kellett megoldania a képzést. Magas óraszámiban tanított saját maga is, eközben kutatásokat vezetett, publikált és a gyermekvédelmi és szociális szakmai közéletben is aktív szerepet vállalt, úgy, hogy közben segítség nélkül az anyai feladatoknak is eleget kellett tennie. Férfiakat megszegyenítő teherbírása volt, amiben hitt, amit vállalt azt mindig lelkiismeretesen és magas színvonalon végezte el. Mindenkiel szemben korrekt volt, mások háta mögött soha sem mondott tett a másikat bántó dolgokat. Ő mindenben a racionalitást kereste, és mégis az elfogadást és a szeretetet tanította. Nem félt a nehézségektől, az ismeretlentől. Fizikai adottságait megbazudtoló módon nagy energiával vetette bele magát a munkába. Ugyanúgy „harcolt” nevelt fiáért. Henrik halálát követően Anna is egyre gyengébb lett. Azt gondoltuk idő kell, hogy a sebek begyógyuljanak. Egy-egy kutatás, főiskolai szintű munka ismét a régi, energiával telt Annát idézte, de láttuk, hogy egyre fogy az ereje. Most, hogy elment, nagy úrt hagyt maga után, sokakat megdöbrentett a hír, mert legtöbben csak az erős, minden nehézséget legyőző, mindent megoldó Annát ismertük. Erős akarata, racionalitása miatt a szeretetre, több figyelemre vágyó embert kevésbé. Ezért is érezhetjük úgy Anna, hogy adósaidd is maradtunk.”

Nappali és levelező tagozatos hallgatói mély szomorúsággal fogadták halálhírét. Már betegsége idején is sokat gondoltak rá, közös levelet is írtak neki, melyet eljuttattunk hozzá a kórházba. Hallgatói írták: „Mind az évfolyamtársaim, mind magam nagyon szerettük Annát. Megértő, következetes ember, nagyszerű szakember volt, sajnálom, hogy csak rövid ideig ismerhettük.”

Kaszás Nóra, volt hallgatója igen közel állt hozzá, így emlékezik fájdalommal Annára:

„A szívem szakad meg, hogy többé nem láthatom és nem hallhatom, hogy milyen örömmel szól a kagylóba, ha felhívom. 1996-ban kerültem Annához közelebb. Nála írtam a szakdolgozatomat. Mint tanáromat, korábban is ismertem, de sosem gondoltam, hogy ennyire közel fogok egyszer kerülni hozzá. Mivel olyan témából írtam a szakdolgozatomat, ami őt is és engem is személyesen érintett, ezért beszélgetéseink során egyre többet mesélt magáról. Én azt megelőzően el sem tudtam volna képzelni, hogy egy tanár ilyen közvetlen és szeretettelji viszonyt alakítson ki egy diákjával. Anyám helyett anyám lett. Sokat jártam hozzá. Aztán elsodort az élet és csak ritkábban jelentkeztem, de mindig tudtunk egymásról. Sokszor gondoltam nehez élethelyzetekben arra, hogy neki sikerült kemény munkával értékes emberi életet élni, minden ellenére, amit meg kellett tapasztalnia. Neki volt egy Murányi-Kovács Endréné-je, nekem pedig egy Volentics Annám. Egy drága lélek, aki őrizte a sorsomat. Hálásan köszönöm neki mindazt a szeretetet, humorba ágyazott bölcsességet, amit tőle kaptam. Annától vettem át azt a közvetlen stílust, amit a pszichiátriai beteg pácienseimmél már a világ legtermészetesebb

módján alkalmazok. A módszereimben, a szemléletemben, az emberszeretetemben ott van és ott lesz Anna örökké..”

Domszky András szép emléket állít Anna életének, kivételes személyiségének:

„Életpéldájában személyes tulajdonságai ritka egységben kapcsolódtak az éthosztól alapvetően meghatározó elemekhez, az emberi méltóság tiszteletéhez: szeretete és szerénysége, őszinte nyitottsága, figyelme, segítőkészsége, „távolságtartó közvetlensége”, elfogadó magatartása; felelősségtudatához: a szorgalma, munkabírása, kitartása, a nehézségeket is vállaló kemény következetessége, a rend, a pontosság és a rendszer iránti igénye; cselekvő szolidaritásához: az egyszerűsége és egyértelműsége, racionalitásra törekvő józan gondolkodása, felkészültsége. Nagysága, integrált személyisége abban is megmutatkozott, hogy ezeket a tulajdonságait nem csak a katedráról, a Pszichopedagógiai Tanszék vagy a Főiskola élén közvetítette, ezek határozták meg magatartását élete boldog és tragikus pillanataiban is.

Nemcsak munkatársai, hallgatói, hanem szomszédai, ismerősei is szerették, tisztelték.

Pál Zsuzsa írja: *„Annát 2006 októberében ismertük meg, mikor a 16. kerületbe költöttünk a párommal és szomszédok lettünk. Ő volt a házban az egyetlen ember, aki kedvesen, mosolyogva üdvözölt minket. Sokat beszélgettünk mindenféléről, erőt adott bizonyos dolgokhoz az empátiája, őszintesége, szerénysége, hibetetlen humora és még sorolhatnám! Azt hiszem, hogy nagyon sok ember tanulhatna tőle az említett erényei miatt. Nagyon nagy megbecsüléssel és szeretettel beszélt családjáról, kollégáiról, barátairól, tanítványairól... Hiányzik a lénye, a kedvessége, embersége.”*

Jómagam régről ismertem Annát, hiszen pszichopedagógus hallgatóként tanítványa voltam, utána ritkán ugyan, de többször is beszélünk az évek során, hívott a tanszékre, de engem jó ideig másfelé vetett a sorsom, majd egy véletlen találkozásnak köszönhetően lettem én is a tanszéken közvetlen munkatársa, 2006-tól. Az eltelt pár év alatt úgy érzem, sikerült megismernem és megértenem őt és céljait, kivételes hitét, erejét, becsületet, tiszta lényét. Tudtam, mit szeretne Anna megvalósítani akkor is, amikor ehhez már nem volt elég ereje. Élete végén sem uralta el a rutin és közöny, még ekkor is a változtatások, a modernizáció híve volt, szeretett volna még dolgozni, megírni azokat a könyveket, jegyzeteket, amelyeket már régóta tervezett. Váratlanul ért Anna halála, sokszor még most is azon kapom magam, hogy jó lenne ezt-azt átbeszélni vele. Erre már nincs mód, de sokat segít eddigi munkáinak, írásainak tanulmányozása, beszélgetéseink, gondolatai felidézése is. Tanszékének jelenlegi munkatársai is szomorú szívvel búcsúztak.

Drága Anna! Bárhol is vagy most, kívánjuk, hogy nyugodj békében és légy nagyon boldog! Örökké élni fogsz emlékezetünkben. Igyekszünk megőrizni és továbbvinni mindazt, amit egész életed munkájával adtál nekünk.

*dr. Eigner Bernadett
valamint emlékező kollégái, barátai, hallgatói, ismerősei*

Publikációs és hivatkozási jegyzék

VOLENTICS ANNA

Könyv

Gyermekvédelem és reszocializáció. (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996., 1999. 208 p.)

Könyvfejezet

Bentlakásos intézményeink az európai kultúra és gyermekvédelem tükrében. In Dr. Cseres Judit szerkesztette: Változások Közép-Európa nevelőotthonaiban (FICE magyarországi egyesületének könyvsorozata, 1993., 92–113.)

Elképzelések a fiatalok zárt intézeti neveltek reszocializációs gondozásának korszerűsítéséről. In Gönczöl Katalin szerkesztette: Büntetőpolitika, bűnmegelőzés (ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszéke könyvsorozata, 1994., 151–169.)

Direct Effects of Political Changes Upon Child and Youth Protection. In Edited by Meir Gottesman: Recent Changes and New Trends in Extrafamilial Child Care: An International Perspective (Whiting and Birch Ltd. In association with FICE, 1994. 84–89.)

A bűnmegelőzés lehetséges pedagógiai eszközei. In Dr. Lévai Miklós szerkesztette: Alkotmányos büntetőpolitika, bűnmegelőzés a család évében (Magyar Kriminológiai Társaság különkiadása, 1995., 341–346.)

Nehezen nevelhető, inadaptált gyermekek a közoktatás és a gyermekvédelem intézményeiben. In Illyés Sándor szerkesztette: Gyógypedagógiai alapismeretek. (Főiskolai tankönyv. ELTE BGGyFK Budapest, 2000. 601–628.)

Bűnelkövető fiatalok reszocializációs gondozása. In Gordosné Szabó Anna szerkesztette: Gyógyító pedagógia – Nevelés és terápia (Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2004. 339–355.)

Jegyzet

Ismeretek a pszichopedagógia köréből. Bárcki Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola jegyzete (Tankönyvkiadó, Budapest, 1987. 96 p.)

Gyermekvédelmi alapismeretek. (Országos Közoktatási Szolgáltató Iroda, Budapest, 1993., 40 p.)

Oktatási segédlet

Pszichopedagógia. Nevelőotthoni nevelés I. Szöveggyűjtemény, a Bárcki Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola jegyzete – társszerkesztő ACZÉL ANNA. (Tankönyvkiadó, Budapest, 1987., 174 p.)

Pszichopedagógia. Nevelőotthoni nevelés II. Szöveggyűjtemény, a Bárcki Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola jegyzete – társszerkesztő BLUMENFELDNE DR. MIKOLA JÚLIA (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994., 192 p.)

Tanulmány

Az utógondozás szerepe az állami gondozott fiatalok nevelésében, társadalmi beillesztésében. Gyógypedagógiai Szemle, IX. évf. 1981/3. sz., 190–198.)

- Adatok a nevelőotthoni utógondozás hatékonyságához. *Gyógypedagógiai Szemle*, XI., évf. 1983/3. sz., 206–209.)
- Az állami gondozott gyermekek nevelését segítő eljárások a nevelőszülői felügyeleti munkában. In: A nevelőszülők, nevelőszülői felügyelők tevékenysége az állami gondozott gyermekek életre való felkészítésében. A Magyar Pedagógiai Társaság Gyermek- és Ifjúságvédelmi Szakosztálya kibővített ülésének anyaga (Kiadja az OPI – Budapest, 1984., 92–98.)
- A nyelvi szocializációt befolyásoló tényezők nevelőotthoni környezetben. In: Kommunikáció – nehezített társadalmi beilleszkedés XI. OSZK anyaga (Tankönyvkiadó, Budapest, 1985., 99–104.)
- Szemléleti kérdések a pszichopedagógia értelmezésében. In: A gyógypedagógia határterületi problémái. XII. OSZK anyaga (Tankönyvkiadó, Budapest, 1986., 394–354.)
- Sajátos élethelyzet – sajátos életmód. Nevelőotthoni életmód egy időmérleg vizsgálat tükrében. Társ szerző: HAZAI VERA (*Pedagógiai Szemle*, XXXVI. évf. 1986/3. sz., 219–230.)
- A családi háttér nélküli nevelés jellegzetességei Magyarországon. (*Gyermek- és Ifjúságvédelem*, V. évf. 1984/4. sz., 7–13.)
- A szocializáció folyamatát módosító tényezők a nevelőotthoni nevelésben. (Bárczi Gusztáv *Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei* X., Budapest, 1987., 344–348.)
- Állami gondozott gyermekek és fiatalok oktathatóságának és oktatásának kérdései – Összehasonlító, elemző vizsgálat. (*Gyógypedagógiai Szemle*, XVIII. évf. 4. sz. 1990. október-december, 250–263.)
- Die Problematik im Erziehungsheim in Ungarn. In: Bachmann, W. – Mesterházi Zs. (Hrsg.): Trends und Perspektiven der gegenwärtigen ungarischen Heilpädagogik (Giessen, 1990., 133–144.)
- Antiszociális fejlődésirány – bűnelkövetés. (*Gyermek- és Ifjúságvédelem*, X., évf. 1991/3–4. sz., 33–47.)
- Antiszociális fejlődésirányú fiatalok oktatásának kérdései. (*Kriminológiai Közlemények*, 1991/40–41. sz., 97–111.)
- Bentlakásos intézményeink az európai kultúra és gyermekvédelem fejlődésének tükrében. *Gyermekvédelmi tanulmányok*, 1. kötet (FICE Kiadványok, Budapest, 1993., 92–113.)
- Nevelőintézetekben utalt fiatalok oktatásának kérdései. In: Buday József (szerk.) Nemzetközi tudományos konferencia Bárczi Gusztáv születésének centenáriuma alkalmából. (Bárczi Gusztáv *Gyógypedagógia Tanárképző Főiskola*, 1990, 147–150.)
- A magyarországi problémakezelő gyermekvédelem egyes kérdései. (FICE magyarországi egyesületének informatív kiadványa, Budapest, 1993., 11–17.)
- Gyermekvédelmi szakemberek képzésének alakulása Magyarországon. (FICE magyarországi egyesületének informatív kiadványa, Budapest, 1993., 17–20.)
- Veszélyeztetett gyermekek - veszélyeztetett gyermekvédelem. ("Sziget", a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Gyermek- és Ifjúságvédő Intézetének kiadványa, II. évf. 6. sz./1993. június, 1–4.)
- Diagnosztika és szükségletorientált elhelyezés a gyermekvédelemben. (*Gyermekvédelem-nevelőközösségek*, 1995/1–2. szám, 42–46.)
- Intézményi és jogi dilemmák a speciális gyermekvédelemben. Társ szerzők: LÉVAI MIKLÓS-RADOSZÁV MIKLÓS – SZARKA ATTILA (*Kriminológiai Közlemények*, Budapest, 1995/52. szám, 82–92.)
- Vázlat a Valóra-váltó programról. Társ szerzők: SZARKA ATTILA és SZŐKE ANDRÁS (*Gyermekvédelem-nevelőközösségek* 1996/2. szám, 34–42.)
- Pedagógiai Lexikon szócikkei: (Keraban Könyvkiadó, Budapest, 1997.)
 FICE – Bulletin
 FICE – magyarországi egyesülete
 Ideges Gyermekek Alsó- és Középfokú Állami Intézete (1909–1919)
 kórházpedagógia
 kriminálpedagógia
 nevelőintézetek

nevelőotthoni nevelés
pszichopedagógia
pszichopedagógiai folyamat
pszichopedagógus
speciális nevelőotthonok
szociálpedagógia
szociálpedagógus
teljesítmény- és viselkedészavarok
teljesítmény- és viselkedészavarokkal küzdők

Tradíciók és megújulás a gyógypedagógiában. (Gyógypedagógiai Szemle, Budapest, 1999/2.)
Gyógypedagógia és pszichopedagógia az ezredfordulón (Szociális Munka, Budapest, 2000/2.)
Pedagógusok speciális tudástartalmai és tapasztalatai a segítő szervezetekkel való együttműködésről, valamint a vonatkozó jogi szabályozásról. (Szociális Munka, 2001/2. sz., 115–119.)
Pedagógusok tudása és ismeretigénye a viselkedészavarokról. (Educatio 2001/2. sz. 244–255.)
Pedagógusok speciális tudástartalmai, mint az esélyegyenlőség elengedhetetlen feltétele. (Gyógypedagógiai Szemle, Különszám, 2002.)
Devianciák, gyermekvédelem, bűnmegeelőzés. (Kriminológiai Közlemények, 2004. 61. kötet 90–96.)
A depresszió előtűnetei gyermek- és serdülőkorban. (Fejlesztő Pedagógia 2005/5–6 sz. 9–11.)

Kutatási zárótanulmányok

Nevelőotthoni életmód és életrend. (Budapest, 1985.) *(kézirat)*
Állami gondozott gyermekek és fiatalok oktatásának kérdései. (Budapest, 1986.) *(kézirat)*
Általános iskolai tanulmányaikat befejezett, tovább nem tanuló, munkásszállókra elhelyezett állami gondozott fiatalok helyzete. (Budapest, 1987.) *(kézirat)*
Nehezen kezelhető, figyelemzavarral küzdő tanulók komplex fejlesztése. (Budapest, 1989.) *(kézirat)*
Antiszociális fejlődésirányú fiatalok oktatásának kérdései. (Budapest, 1991.) *(kézirat)*
Gyermekvédelem és reszocializáció. (Kandidátusi értekezés. Budapest, 1993.) *(kézirat)*
Közoktatási alternatívák – alternatív iskolák. (Budapest, 1994.) *(kézirat)*
Pedagógusok speciális tudástartalmainak vizsgálata. (Budapest, 2001.) *(kézirat)*

Cikk

A pszichopedagógus munkája. Társ szerző: ACZÉL ANNA (Köznevelés, 1980/27. sz.)
Megperzselt szempillák? A Radnóti Színház egy gyermekeknek játszott darabjának pedagógiai szempontú "kritikája" (Gyermek- és Ifjúságvédelem, IV. évf. 1985/3. sz. 78–80.)
A nevelőotthoni nevelés alapelvei. – Egy OPI-kiadvány értékelő ismertetése (Gyermek- és Ifjúságvédelem, V. évf. 1986/2. sz., 68–70.)
A pszichopedagógusok státuszának rendezetlenségéről. (In: Gyógypedagógiai Szemle, 1986/1.)
A lehetséges kiút. Az 1987-ben megrendezett Ádám Zsigmond emlékülés ismertetése. (Gyermek- és Ifjúságvédelem, VI. évf. 1987/4. sz., 71–72.)
Bevezető dr. Marg Csapo tanulmányához. (Gyermek- és Ifjúságvédelem, 1987./1. sz.)
FICE Kongresszus, 1986. (Gyógypedagógiai Szemle, Budapest, 1987/2.)
Országos gyermekvédelmi szakmai tanácskozás – Értékelő-elemző-összefoglaló ismertetés. (Gyermek- és Ifjúságvédelem, VII. évf. 1988/1. sz., 60–69.)
Gyermekvédők. Magyar Beck Anna, az első magyar gyermekvédelmi kiadvány szerkesztője. (Gyermek- és Ifjúságvédelem, 1990/2. sz. 3.)
Kizárólag szubjektíven (Dr. Radoszav Miklós könyvbemutatójáról és kiállításáról) (Gyermek- és Ifjúságvédelem-nevelőközösségek 1996/2.sz. 42–45.)
Rossz gyermek nincs... (György Júlia „Emlékkönyv” ismertetője) (Gyógypedagógiai Szemle, 1997/július-szeptember, 215–218.)

A gyermek évszázada? (Pukánszky Béla szerk.: A gyermek évszázada című könyvről készített ismertető) (Gyógypedagógiai Szemle, 2001/2. sz. 149–156.)

Szerkesztések

„Gyermek- és ifjúságvédelem” című periodika. Az OIK gyermek- és ifjúságvédelmi, felügyeleti és továbbképzési önálló osztályának, a Nevelő Otthonok Nemzetközi Szövetsége – FICE – magyarországi egyesületének közös elméleti-módszertani közleményei (1990–1993)

„Gyermekevészet – nevelő közösségek” című periodika. A FICE magyarországi egyesületének elméleti-módszertani közleményei (1993–1999)

„Gyermekevészet tanulmányok” kötet-sorozat. A FICE magyarországi egyesületének önálló kiadványa (1993–1999)

„Gyermekevészet füzetek” című kiadvány-sorozat. A FICE magyarországi egyesületének informatív kiadványa (1993–1999)

„Mi – Magazin” című kiadvány-sorozat. A FICE magyarországi egyesületének a gyermekevészet rendszerében lévő gyermekek alkotásaiból szerkesztett lapsorozata (1993–1999)

Dr. Murányi-Kovács Endréné tiszteletére. BGGYTF. Budapest, 1996.

Publikációk száma: 65

INFORMÁCIÓ!

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete 2010. december 10-én 10 órai kezdettel az alapszabály értelmében küldöttgyűlést tart, amelynek HELYSZÍNE a

Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, 1082. Üllői út 76.

PROGRAM: a módosított Alapszabály elfogadása, amelyre a küldöttek távozásra miatt érvénytelenné vált 2010. május 7-i küldöttgyűlésen nem került sor; továbbá vezetőségválasztás, egyebek. A küldöttgyűlés és választás előkészítése folyamatban van.

További információk a MAGYE honlapján lesznek olvashatók. Szakmai, személyi javaslatokat a **magye.1972.17@gmail.com** címre lehet küldeni.